

Project Title:
LANDSCAPES OF CARE WITH WILDFLOWERS
Peisaje ale îngrijirii cu flori de câmp

TEXT CURATORIAL

Pavilionul din Giardini della Biennale

Text pentru Peretele de Intrare

„Landscapes of Care with Wildflowers” se prezintă ca o fereastră către lumea postsocialistă, iluminând momente de domesticitate și colectivitate, precum și practicile de îngrijire a lumii naturale prin care acestea se manifestă și sunt păstrate. Acest peisaj mediator al condițiilor naturale variază de la plantele îngrijite pe balcoanele apartamentelor, până la curțile urbane extinse, întreținute colectiv în acte spontane de grijă ce reflectă vibrația și inteligența florilor sălbatice împrăștiate în ele.

Construcția rapidă a locuințelor de masă folosind tehnologii de prefabricare este un fenomen care a caracterizat multe orașe și periferii urbane din Europa de Est, ca o moștenire materială a trecutului comunist al regiunii. În România, acest fenomen a fost deosebit de acut, marcat atât de demolări masive, cât și de construcții masive.

„Landscapes of Care with Wildflowers” se îndreaptă către intimitățile acestor moșteniri materiale ale socialismului ca manifestări ale rezilienței. Împărtășește modalitățile prin care, în sfera domestică a apartamentului, oamenii și-au structurat viețile pentru a face un cămin în spații care nu se adresează unui mai profund know-how generațional și unei practici spațiale. Prin acte deceptiv de simple, care dobândeau semnificații de gen – precum udarea plantelor și florilor – îngrijirea spațiului domestic în moduri intuitive și emotive servea ca un mijloc de a lucra cu și prin memorie, în acte intime de conservare a mediului.

Proiecțiile filmice aduc în Pavilion spațiile interioare domestice care se extind pe balcoane și peisajele exterioare asupra cărora acestea se uită, cinematografic, în spațiul Pavilionului. Acest lucru conferă Pavilionului textura sa vizuală și sonoră, constituind pielea atmosferică a acestor grădini intime și dilatarea lor prin încadrarea balcoanelor în curțile urbane. Animate de spontaneitatea florilor sălbatice – ca metaforă și manifestare ecologică a rezilienței adaptive – curțile apar ca peisaje extinse de grijă.

În dialog cu tema Bienalei despre inteligență ca adaptabilitate și imaginație colectivă, „Landscapes of Care with Wildflowers” prezintă o interpretare a sferei domestice ca un spațiu bogat și generativ, un arhivă a relațiilor ecologice și sociale traduse de-a lungul generațiilor prin inovații spatio-practice, afecțiuni și acte intime de îngrijire pentru sine și pentru alții, precum și orizonturile de viață ale mediului înconjurător.

Astfel, oferă o viziune asupra mediului construit care este la fel de intimă pe cât de expansivă, la fel de înrădăcinată în memorie pe cât este orientată către viitor.

Balconul 1 – Arhiva Domestică: Îngrijirea ca Praxă Ecologică

Balcoanele apartamentelor, care de obicei ofereau vederi către curțile urbane extinse, au apărut ca locuri intime de îngrijire. Acestea funcționau ca praguri spațiale articulate ca grădini în care femeile aveau grijă de plante și flori, care, în același timp, erau praguri experiențiale în care aceste acte de îngrijire a mediului serveau și ca modalități de a aduce aminte—fiicele își aminteau de mame, bunici...—incluzând orizonturile spatio-mediului ale memoriei. Aceasta este o inteligență afectivă și emoțională, care uneori era explicită și alteori clandestină, și care lucra cu și prin concreția infrastructurii materiale a apartamentului, adaptând-o nevoilor pragmatice și emotive ale vieții. Îngrijirea a apărut ca un fenomen al rezilienței în perioada comunistă din România, când apartamentele au fost construite. Decenii mai târziu, balcoanele și curțile urbane rămân la baza acestor practici domestice. Ele întruchipează viața simbolică a grădinilor pierdute și pun punte între sferele publică și privată prin acte incipiente de inteligență ecologică și socială.

Balconul 2 – „De la Domesticitate la Bunuri Comune Planetare”

„Landscapes of Care with Wildflowers” este structurat în jurul a patru fragmente metaforice, care fac referire la spațiul și sensibilitatea materială a balcoanelor închise (post)socialiste. Inițial o tactică pragmatică și ilegală pentru a extinde spațiul de depozitare, permițând totodată o anumită reținere a căldurii în lunile de iarnă, închiderea balcoanelor a fost transformată prin practici horticole intuitive în grădini intime, motivate de gesturi feminine de îngrijire a sineului și a mediului. Fiecare fragment instalat indică aceste practici în raport cu proiecțiile filmice ale spațiilor interioare ale apartamentelor și peisajelor exterioare ale curților urbane. Materialele folosite în construcția fragmentelor de balcon sugerează temporalități concurente, care totuși se împletesc și se determină reciproc: rame subțiri din metal, tipice construcțiilor ad hoc folosite în închiderea balcoanelor până în prezent, care se sprijină pe grinzi de lemn reciclate, recuperate din biserici istorice restaurate.

Balconul 3 – „Pavilionul României ca o Etică Relațională”

Era comun în România socialistă ca unele monumente religioase să fie distruse, iar altele deplasate—literalmente, puse pe șine și mutate. Textura materială a bazelor fragmentelor de balcon sugerează paradoxuri ale practicii spațiale de îngrijire care implicau concepții și experiențe mistice și religioase ale lumii naturale, obținute prin apropierea și traducerea chiar a balcoanelor socialiste care erau destinate să faciliteze dispariția lor. Prin acte intergeneraționale de îngrijire, apartamentele au devenit forme spatio-practice de inteligență și moștenire.

Balconul 4 – Peisaje ale Îngrijirii din Estul Global

Pavilionul României pune în prim-plan o etică alternativă a îngrijirii față de orizonturile mediului construit și natural al vieții, înrădăcinată în experiențele trăite ale spațiilor postsocialiste din Europa de Est. Situat în geografia ambiguă a „Estului Global”, practicile domestice postsocialiste ale României dezvăluie modul în care actele de îngrijire—îngrijirea de sine, a altora și a lumii înconjurătoare—manifestă forme de reziliență ce constituie acte generative de supraviețuire și îngrijire. Îngrijirea, atât ca practică materială, cât și ca pivot teoretic, devine o forță transformatoare, extinzându-se de la acte intime de îngrijire domestică la cartiere, sisteme urbane și viitoruri planetare. Prin regândirea îngrijirii ca practică ecologică și spațială, Pavilionul se aliază cu apelul Bienalei pentru experimentare fără frică și imaginează un nou „comun” al îngrijirii.

Prin Obiectivul lui Ion Grigorescu

Fațada Pavilionului este articulată prin imagini fotografice arhivistice, înrămate, realizate de artistul român Ion Grigorescu. Este o invitație de a pătrunde imaginar în istoricitatea prezentului. Realizate în perioada socialistă din România, într-un moment al construcției blocurilor noi de locuințe, după demolările radicale care au transformat structura urbană a Bucureștiului, aceste imagini provoacă o examinare a moștenirilor acestei ere. Cum au fost reimaginate aceste acte severe de demolare și construcție urbană—including tensiunile stratificate pe care le încorporează—în viața cotidiană continuă a orașelor postsocialiste? Se pătrunde în prezent prin trecut, aici atât ca un act de critică, cât și de contemplare. Prin obiectivul arhivistic-critic al lui Grigorescu, Pavilionul se deschide ulterior către prezent, caracterizat de intimitățile domesticității prin care actele intergeneraționale de îngrijire constituie inteligența vieții ca etică; este una care se dilată spre peisajul urban și permite florilor sălbatice să înflorească.

GALERIA IRCCU

Peretele principal

Galeria IRCCU completează tema generală a Pavilionului despre îngrijire și ecologiile urbane, urmărind o genealogie a îngrijirii prin evoluția curților urbane din București. Se bazează pe două surse documentare: cercetări etnografice și arhivistice realizate de arhitecta Iulia Stătică și antropologul vizual Adrian Cătu, precum și pe arhivele fotografice ale artistului Ion Grigorescu. Galeria evocă memoria și viața contemporană a curților urbane, urmărind transformările lor istorice ca o genealogie rezilientă a îngrijirii. Aceasta le prezintă prin trei tipuri distincte de materiale documentare:

1. **Imagini istorice ale caselor și curților demolare în anii 1970 pentru a face loc blocurilor de locuințe socialiste.** Aceste fotografii au fost documentate de curatorii expoziției între 2021 și 2023, fiind preluate din arhivele personale ale persoanelor implicate în cercetare.
2. **Fotografii realizate de artistul Ion Grigorescu în anii 1980, care surprind viața pe balcoane și în spațiile dintre blocurile de apartamente, la scurt timp după finalizarea acestora.** Aceste imagini reflectă o fază de tranziție, capturând un peisaj urban care, pe atunci, părea pustiit, dar care a evoluat ulterior.
3. **Imagini contemporane ale acestor peisaje urbane așa cum sunt ele astăzi, care includ nu doar curțile urbane, ci și balcoanele, care au fost transformate în „grădini”.**

Expoziția se centrează pe ideea unei genealogii a îngrijirii, examinând cum transformarea acestor spații urbane reflectă schimbări sociale, ecologice și politice mai largi din istoria recentă a României.

Curtea, esențială pentru identitatea spațială și culturală a Bucureștiului, este revelată ca un ecosistem rezilient în care resursele limitate, cunoștințele ecologice și practicile culturale s-au împletit. Expoziția adună materiale arhivistice—including fotografii, planuri arhitecturale și hărți istorice—și le juxtapune cu povești orale contemporane și documentație botanică. Împreună, acestea luminează inteligența adaptivă înnăscută în aceste spații, unde natura și cultura se contopesc într-un dialog continuu de îngrijire, rezistență și reînnoire.

Regimul socialist a introdus noi dinamici, remodelând radical țesătura urbană a Bucureștiului. Prin blocurile de locuințe planificate, curțile au devenit peisaje „ad hoc” de bunăstare—extensii improvizate ale spațiului domestic, în care locuitorii și-au reafirmat agenția în mediile concepute de stat.

Prin prezentarea acestei genealogii a îngrijirii, expoziția invită vizitatorii să reflecteze asupra puterii transformatoare a acestor grădini domestice ca rezervoare de inteligență ecologică, memorie culturală și reziliență comunitară. Aceste curți sunt prezentate ca microcosmosuri ale vieții sustenabile, ilustrând cum îngrijirea față de lumea naturală reflectă și întărește îngrijirea față de sine și față de ceilalți.

Galeria IRCCU este imaginată ca un spațiu contemplativ, care mediază experiența vizitatorului față de trecutul și prezentul orașului prin imagini documentare, explorând înțelesurile stratificate ale curților urbane din București. Aceasta celebrează aceste spații nu doar ca artefacte istorice, ci ca arhive vii—peisaje experimentale și simbolice ale rezilienței care continuă să inspire sustenabilitatea ecologică și socială într-o lume urbanizată rapid.